

Društvo arhitekata Dubrovnik

Hrvatska komora arhitekata – Područni odbor Dubrovnik

Dubrovnik, 25. travnja 2020.

Predmet: Priopćenje za medije povodom recentnih zbivanja u javnom prostoru

Poštovani,

potaknuti recentnim zbivanjima i prijedorima, kao i mnogobrojnim medijskim upitima koji se odnose na prostorne zahvate u povijesnoj jezgri i njezinom kontaktnom području, ovim vam putem dostavljamo sljedeće očitovanje.

1. Uklanjanje spomenika „Kocka mora“ na Pilama

Spomenik „Kocka mora“ predstavlja samo jedan od integralnih elemenata u projektu uređenja platoa Pile. Njegovo postavljanje trebala je biti tek prva faza (zapravo posljednja, ali je na zahtjev investitora spomenik izveden kao dio prve) osjetljivog i složenog urbanističko-arhitektonskog zahvata, u kojemu su druga i treća faza uključivale prometna rješenja putničkog terminala i regulacije prometa na Pilama, sve prema prvonagrađenom radu arhitekta Igora Franića, pobjednika na javnom i otvorenom urbanističko-arhitektonskom natječaju raspisanom i provedenom još 2003. godine.

Vrijedi podsjetiti kako su za predmetni natječaj hrvatski arhitekti, razumljivo, pokazali veliki interes, te kako je Ocjenjivački sud o Franićevu rješenju uz ostalo zapisao: „Rad je u cijelosti zadovoljio zahtjeve Programa natječaja i ponudio kreativno rješenje platoa Pila. Pristup oblikovanju je vrlo nadahnut i zasnovan na jasnem konceptu kontrasta u odnosu na povijesnu matricu Grada. Rad nudi prostorno-strukturne poveznice postojećeg urbanog tkiva, zidina i mora. (...) Prijedlog spomenika je vrlo moderan i simbolično parafrazira povijesni kontekst.“

Iako je sukladno tadašnjim zahtjevima postavljen prvi, spomenik je jedino ispravno i moguće sagledavati i evaluirati unutar ukupnog rješenja platoa novih Pila s kojim čini nedjeljivu cjelinu. Međutim, evidentno je kako izostankom cjelovite realizacije natječaja godinama perzistira kontekstualno izoliran u neprimjerenom ambijentu. Zbog višegodišnjeg nemara i neodržavanja spomenika nastala je velika šteta na javnoj imovini, pa je isti naposljetku uklonjen bez suglasnosti autora.

Nadalje, predmetni natječaj još je u fazi pripreme i provedbe pratio niz prijedora i kontroverzi, koje zahtijevaju ozbiljniju i dublju analizu. Ipak, u trenutnim okolnostima iznova treba upozoriti na sada već kontinuiranu pojavu izigravanja urbanističko-arhitektonskih natječaja koji nedvojbeno predstavljaju najdemokratičniji alat u artikuliranju javnog interesa. Umjesto da se konačno pristupi cjelovitoj sanaciji i uređenju predvorja Grada, najosjetljivije urbane točke u Dubrovniku, na Pilama sve više svjedočimo parcijalnim i nerijetko neprimjerenim prostornim intervencijama, koje pod krinkom „opasnosti za prolaznike“ i slično zorno ilustriraju pogrešnu usmjerenost isključivo na rješavanje problema komunalnih pitanja umjesto na ostvarenje kvalitetnog javnog prostora, a koji predstavlja jedini stvarni javni interes.

2. Uređenje javne površine na Peskariji

I dok, s jedne strane, promjene u prostoru često dođu tiho i postupno, a opazimo ih tek kada stanje eskalira, ponekad dođu nenadano i eksplozivno, kao što je slučaj s nedavno prezentiranim projektnim rješenjem uređenja Peskarije. Svim tim promjenama jedno je zajedničko – građane uvijek ostavljaju zatečenima. I to nije čudno, osobito kada je riječ o javnom prostoru. Jer svima su u Dubrovniku dobro već znane učestale metamorfoze privremenih sadržaja u stalne, odnosno postupno preuzimanje i/ili privatiziranje javnog prostora. Uzroci toj i takvoj zatečenosti nedvojbeno počivaju u pogreškama koje su načinjene u prvim koracima, a kasnije su im posljedice hipertrofija stolova i štandova, odnosno prevelika orijentiranost privremenih sadržaja prema turizmu, uz istodobno zanemarivanje stvarnih potreba lokalnog stanovništva.

U javnom se diskursu, baš kao i u slučaju „Kocke mora“, za projektno rješenje na Peskariji fokus usmjerava na estetsku komponentu, iako pravi problem (uz sada već očigledne propuste i popratno prebacivanje odgovornosti) počiva na drugom mjestu. Riječ je o još jednoj višegodišnjoj boljci grada Dubrovnika, a koja tiho i postupno uništava njegovu prostornu supstancu – izostanku pravilnog i sustavnog programiranja javnih površina, odnosno uspostave promišljenih i dugoročnih prostornih rješenja, tj. načina i modela uporabe javnog prostora, neovisno o tome je li riječ o povijesnoj cjelini, njezinom kontaktnom području ili drugim dijelovima grada.

Stoga, za nadati se je kako će dugo očekivani Plan upravljanja zaštićenom povijesnom cjelinom Dubrovnika napokon dati okvir za upravljanje lokalitetom svjetske baštine, no važno je istaknuti kako pravo rješenje ove problematike može iznjedrili tek odgovarajući prostorno-planski dokument kao podzakonski akt. U ovom slučaju riječ je o urbanističkom planu uređenja povijesne jezgre, a u koji bi uz ostalo bili ugrađeni i najdemokračičniji mehanizmi koji su nam na raspolaganju kada je u pitanju uređenje javnog prostora – urbanističko-arhitektonski natječaji kao najbolje sredstvo koje može pomiriti i međusobno uskladiti privatni i javni interes. Naravno, uz uvjet njihove sveobuhvatne stručne pripreme, a onda i dosljedne provedbe od raspisa do realizacije.

Društvo arhitekata Dubrovnik i Hrvatska komora arhitekata – Područni odbor Dubrovnik, kao i Udruženje hrvatskih arhitekata i Hrvatska komora arhitekata, javnoj upravi u svakom trenutku i dalje stoje na raspolaganju s ciljem pomoći u svim aktivnostima koje se tiču zaštite kulturno-povijesnog naslijeđa i pravilnog i sustavnog programiranja javnih površina.

Za Izvršni odbor DAD-a i
Vijeće Područnog odbora Dubrovnik HKA
Božo Benić, mag.ing.arch.
predsjednik

Uz podršku:

Udruženje hrvatskih arhitekata
Maja Furlan Zimmermann, dipl.ing.arh.
predsjednica

Hrvatska komora arhitekata
dr. sc. Željka Jurković, dipl.ing.arh.
predsjednica

